

Jaan Tõnissoni Seltsi

TEGEVUSARUANNE 2023. aasta kohta

Seltsi nimekirja kuulus seisuga 31.12.2023.a 82 liiget. Seltsiga liitus 2022. aastal kolm isikut.

Seltsi tööd korraldas 2022.aasta 3. juuli üldkoosolekul valitud uus juhatuse. Juhatuse hulka kuulus auliikmena Agu-Üllar Kull.

Juhatuse liikmetel olid kindlad vastutusvaldkonnad: Krista Aru - seltsi juhataja, seltsi tegevuse kavandamine ja projektide juhtimine, ;

Trivimi Velliste – abijuhataja, koostöö teiste seltsidega; ;

Ave Soeorg – sekretär; liikmemaksud ja arveldused, seltsi sisesuhtlus;

Riina Kala – assistent; Tõnissonide sugupuu kontaktid; võimalusel matmiskohtade hooldamine;

Epp Alatalu – projektijuht: kooliprogrammid; kogumiku „Jaan Tõnisson 150“ koostamine;

Reimo Rehkli – kommunikatsioonijuht; kodulehekül, FB;

Indrek Mustimets – koostöö Tartu linnaga;

Seltsi juhatuse pidas 2023.aasta jooksul kolm koosolekut ja korraldas kaks avalikku üritust.

Alustatud ja ellu viidud algatused 2023. aastal:

- Seltsi kodulehe pidev uuendamine. Reimo Rehkli hoolitseb uudiste eest kodulehel ja Facebookis. Infolistides levitatava info eest hoolitseb Ave Soeorg. Info on kõigile seltsi liikmetele kättesaadav.

- Jaan Tõnissoni mälestuse jäädvustamine Tallinna linnaruumis ei edenenud poliitilistel ja rahalistel põhjustel. Idee pole maha maetud, kuid tulenevalt välistest tingimustest on idee pandud pausile.

- Seltsi juhatusel on kavas Mursile, Jaan Tõnissoni sünnikodu juurde istutatud pärnadest taluparki paigutada selgitav infotahvel. Infotahvel jäi 2023. aasta suvel paigaldamata, sest Viljandi vallaga ei saavutatud tahvli paigaldamises osas kokkulepet. Plaani loodame ellu viia 2024. aastal.

Korraldatud üritused:

- Jaan Tõnissonile pühendatud mälestuspäev toimus 3. juulil 2023 Raadi kalmistul. Kell 12 kogunesid huvilised Raadi kalmistu peavärvavas, et teha koos Enn Lillemetsaga väike ringkäik Jaan Tõnissoni kaasteeliste juurde. Küllastati arstiteadlase ja professori Siegfried Talviku (1878-1929), ajakirjaniku ja tõlkija Marje Pedajase (1895-1992), esseisti ja arsti Juhan Luiga (1873-1927), vaimuliku ja koolikirjaniku Rudolf Kallase (1851-1913) ning luuletaja ja kirjaniku Karl Eduard Söödi (1862-1950) viimaseid puhkepaiku.

Kell 13 algas Jaan Tõnissoni mälestusteenistus Tõnissonide perekonna hauaplatsil. Mälestuspalve pidas Jaani koguduse õpetaja Triin Käpp. Jaan Tõnissoni mälestasid oma sõnavõttudes Tartu linnapea Urmas Klaas, ajalehe Tartu Postimees peatoimetaja Rannar Raba, Zonta klubi, Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Seltsi ja mitmete teiste organisatsioonide esindajad. Musitseeris väike kandleansambel.

Päev jätkus Eesti Üliõpilaste Seltsi (J. Tõnissoni 1) majas kell 15 ettekandekoosolekuga, kus mõtiskleti ajaloolise pärandi ja selle kasutamise üle. Rahvaluuleteadlane Marju Kõivupuu kõneles

teemal „Viiuldaja (na) traditsioonide ja pärandi klaashoone katusel“. Kirjanik Imbi Paju ettekande pealkiri tõukus tema viimasest raamatust ning on „Jaan Tõnisson: Eesti riik sündis mõttest“. Ajakirjanik Aimar Altsaar arutles teemal, kas ja kuidas kõneleb meiega Jaan Tõnissoni pärand tänasel päeval.

22. detsembril 2023 tähistasime TÜ raamatukogus konverentsiga „Aade viib edasi“ Jaan Tõnissoni 155.sünniaastapäeva. Konverentsi avasõnad lausused Tartu Ülikooli rektor Toomas Asser ja Tartu linnaeape Urmas Klaas. Ettekannetega esinesid: välis- ja julgeolekupoliitika asjatundja Indrek Kannik „Kas aadetel on veel välispoliitikas kohta?“, kirjanik Viivi Luik „Katkestuste kaart“, keeleteadlane Jüri Valge „Jaan Tõnissoni keeleideaal kaasajal ja nüüd“, helilooja ja dirigent Pärt Uusberg „Pärandi olulisus muusikas“ ning õiguskantsler Ülle Madise „Kas vaimsus, kõlbelisus, õigus ja õiglus võivad poliititehnoloogilistest moevooludes pinnale jääda?“

Kell 17 süütasime küünlad Tartus Jaan Tõnissoni mälestusmärgi jalamil. Kõneles Trivimi Velliste.

Kell 18 algas Jaan Tõnissoni sünniaastapäevale pühendatud kontsert Jaani kirikus. Eestikeelse kavaga esines Aavik Duo: Hans Christian Aavik ja Karolina Aavik.

Kontserdi ajal kogus selts annetuseraha Jaani kirikule 70 eurot (kogutud 2023, üle antud 21.02.2024)

Ettekanded Jaan Tõnissonist:

Krista Aru pidas ettekanded Jaan Tõnissonist Hugo Treffneri Gümnaasiumis, Tartu Väärikate Ülikoolis, Jõhvi Riigigümnaasiumis, Virumaa Instituudis .

Koostöösuhted:

Seltsil on head koostöösuhted mitme mittetulundusühinguga: Konstantin Pätsi Muuseum, J. Laidoneri Selts, Eesti Lipu Selts, Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Selts, Akadeemiline Põllumajanduse Selts, Vanemuise Selts, Jaan Tõnissoni Instituut jt.

Kokkuvõttes: seltsi rahaline seis püsis läbi majandusaasta rahuldavana. Tõnissoni 155.sünniaastapäeva tähistamiseks saime rahalist toetust Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapitalilt. Liikmemaksude tasumist oleme jälginud pidevalt ja järjekindlalt.

Krista Aru

Jaan Tõnissoni Seltsi juhataja